

nimamo toliko občutka samostalniških kolektivov kolikor nekega glagolskega dejanja ali njegovega nasledka, torej skoraj glagolnika.

Morda bi nam to skupino imen utegnila pojasniti druga skupina imen na *-je*, ki jih Bajec v Besedotvorju I ne obravnava, v III. delu pa le način sestave, ne pa priponskega pomena; ima jih pač za glagolske zloženke (III, § 64 sl.), toda s pripono *-je* se ne ukvarja več. Vendar so zanimivi primeri, koder taka glagolska osnova dobi pripono *-je* in nam ne zaznamuje stanja, marveč dejanje kakor glagolniki, n. pr. *-ljubje: domoljubje, rodoljubje, človekoljubje, koristoljubje* itd.; *bogokletje, bogoslužje, domotožje, hudodelje, črnogledje, krvoskrunje, samovladje, slavohlepje, dvoumje* itd. Pri teh samostalnikih nam torej drugi — glagolski — sestavni del pomeni prav tako neko *delo*, kakor smo videli pri *-pisje*. Če je stvar taka, potem je seveda vprašanje, ali so to res še kolektivna imena, kakor sodi Besedotvorje (I, § 23), ali je marveč še kaj drugega pomagalo do takih oblik, ko po pomenu tako močno spominjajo na glagolnik. — Toda za vse to tu ni prostora. Lepo bi bilo poiskati skupni pomenski imenovalec vsem različnim oblikam na *-je* pri vseh besednih vrstah. Naj se kdo dela loti!

J. S.

VSAKEMU SVOJE

V enem izmed novejših prevodov sem bral stavek: »Dali so vsakemu svojega.« Ob tem mi je oko zastalo: Ali ne bi bilo treba reči »Dali so vsakemu njegovo«? Pa saj se ponosno geslo glasi »Vsakemu svoje!«, ali ne?

Ali nas bodo imeli za dlakocepske, če zdaj porečemo, da je potemtakem pač tudi to geslo napačno? Da bi moralo biti »Vsakemu njegovo«? Če gledamo stavek pod drobnogledom, se izkaže, da niti ni tako ponosen, kvečjemu nesebičen, altruističen — vsakomur bi moral človek dati svojo lastnino! To nam kažejo podobni stavki: »Vsakemu je dajal od svojega« — »Vsakemu je dajal od njegovega« — razloček, ali ne? »Učenci so pristopali drug za drugim, on pa je dal vsakemu njegovo pero« — ne pa: »on je dal vsakemu svoje pero«, to bi bilo težavno, pa tudi nepriporočljivo.

Precej očitno je tudi, kako je ta nelogična zveza nastala: iz stavkov kot »Vzeli so si vsak svoje«, kjer je to kajpada prav, ker je drug osebek. Po analogiji je potem nastalo tudi »(Dajmo) vsakemu svoje«, oblika, ki bi jo bilo treba, da bi ne bila sprta z logiko, po naši misli spremeniti v »Dajmo vsakemu (kar mu gre, namreč) njegovo!«

J. G.

Prispevek je mišljen predvsem kot spodbuda za obširnejšo analizo podobnih »napačnih« primerov. *Op. ur.*

DVOMITI, PREPRIČAN BITI V KAJ

Dvomiti v kaj, prepričan biti v kaj — take in podobne napake berem tu pa tam. Nastajajo pa anaiogično po primerih, kjer je taka zveza pravilna.

Predlog izraža razmerje samostalnika do povedka v stavku, in sicer glede na kraj, čas, način ali vzrok. Ima pa vsak predlog svoj osnovni pomen, iz katerega se dajo pojasniti iz njega nastali drugotni pomeni. Najlaže spoznamo osnovni pomen iz krajevnih odnosov, ker so bili ti preprostem gledanju na svet najvažnejši. Osnovni krajevni pomen predloga *v* je dovolj jasno razviden iz stavkov, kot so: Grem *v* mesto; bil sem *v* mestu; ne gre mi *v* glavo. Prenos krajevnega pomena na časovni odnos je povsem razumljiv: *v* sredo, *v* četrtek; *v* tretje gre rado. Predlog *v* pa izraža tudi namen in način. Iz primerov kot: *v* denar spraviti, *v* živo zadeti, *gredo v trumah* je še prav dobro zaznaven osnovni pomen tega predloga.

Glagol dvomiti spada med tako imenovane glagole govorjenja in mišljenja, kot so govoriti, praviti, pripovedovati, peti, pisati, misliti, meniti. Samostalnik, ki kaže to, česar se dejanje, to je v tem primeru govorjenje ali mišljenje, tiče, stoji v mestniku s predlogom *o*, n. pr.: *O* tebi je govoril; pripovedoval je *o* nekdanjih časih; narodne pesmi pojo *o* kralju Matjažu; seveda tudi: *o* tem ne dvomim.

Tudi glagol prepričati spada sem: *O* tem nisem prepričan, to se pravi: *o* tem mislim tako, da utegne biti res ali pa tudi ne. Isto velja tudi za samostalnike s podobnim pomenom, n. pr. govor *o* nekdanjih časih, pesem *o* kralju Matjažu, dvom *o* resničnosti njegovih besed; prepričanje *o* njegovi krivdi.

Ivan Tominec